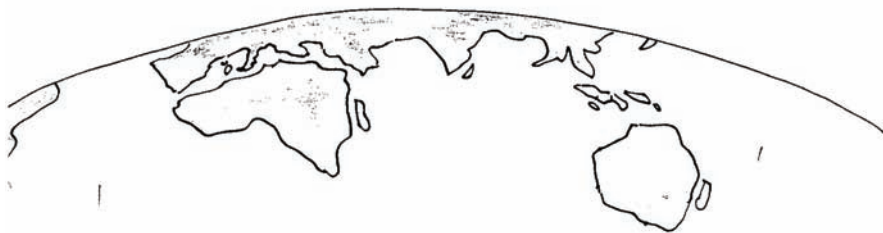

SRP

Sdružení
rodinných
příslušníků
zaměstnanců
MZV ČR

Zpravodaj č. 5, červen 2011

Vážený čtenáři,

Do rukou se vám dostává další číslo Zpravodaje Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců MZV.

Jak se již stalo pravidlem věnujeme se zde školám – Nora Jurkovičová z PERS informuje o novele školského zákona, který by měl zrušit rozdílové zkoušky. Jaké výhody příp. nevýhody to pro děti přinese? Uvítáme i vaše další případné dotazy a názory na toto téma.

Margarita Štěpánková nám napsala o „dětech třetích kultur“, tedy dětech, které jezdí s rodiči (a nejen diplomaty) po světě a vlastně nepatří ani do kulturního prostředí rodičů, ani do kulturního prostředí zemí, kde právě pobývají.

V rámci Pracovní skupiny pro rovné příležitosti mužů a žen, jehož členem je SRP, vznikla iniciativa, která sonduje možnosti zřídit firemní školku. Jaké jsou možnosti a překážky, aby skutečně vznikla? Píšeme o tom podrobněji na straně 5.

Že jsou podmínky partnerů diplomatů ze „západních zemí“ obecně lepší než naše víme a jsme s tím víceméně smířeni. Jak to ale vypadá u našich sousedů z nových členských zemí EU, konkrétně v Polsku, nám napsala Martina Lazarová a Martin Mužík ze ZÚ Varšava

V tomto čísle je pro vás připravena spousta dalších článků a informací, tak vám přejeme příjemné čtení a též pěkné prožití léta, pro některé spojeného se stěhováním, návratem či odjezdem.

Byť žijeme již poměrně dlouho v dvou různých státech, může naše slovenské kolegy/ně zajímat, jak vypadá situace rodinných příslušníků u nás. Pokud by měli o tyto informace zájem, budeme moc rádi, když jim náš Zpravodaj dáte k dispozici.

Karolína Siegllová
Předsedkyně SRP

VE ZPRAVODAJI NAJDETE

Nikdo netušil, že vývoj nabere tak rychlé obrátky, říká o Libyi diplomat Jiří Hušner	2
Aktuálně...	5
Firemní školky	5
Česká škola bez hranic ve školním roce 2010 - 2011	6
Z nejčastěji kladených otázek na stránkách MŠMT ČR jsme pro vás vybrali:	7
Děti třetích kultur (1)	9
Ze školních lavic	10
Z rodinného alba	11
Okénko do Evropy	13
Budapešťská konference EUFASA	15
O rodinné pokladně (2)	19
V zemi helvétského kříže	21
V příštím čísle Zpravodaje	24

NIKDO NETUŠIL, ŽE VÝVOJ NABERE TAK RYCHLÉ OBRÁTKY, ŘÍKÁ O LIBYI DIPLOMAT JIŘÍ HUŠNER

Egypt, Sýrie, Tunisko a Libye. Po dlouhá léta byly považovány za stabilní země, kde sice byrokracie mohla komplikovat každodenní život, ale revoluce či občanská válka byly těžko představitelnou věcí. V libyjském Tripolisu bylo ovšem všechno během několika hodin jinak...

Jak dlouho jste působil v Libyi, tušil jste, že se k něčemu schyluje?

V Libyi pracuji od srpna 2007. Následně za mnou přicestovala manželka a dvě tehdy osmileté dcery. V Česku zůstali dva synové, kteří v té době navštěvovali střední školu a nyní pokračují na VŠ.

Do Libye jsme odjížděli s vědomím, že se jedná o velmi specifický režim a zemi, kde práce ani život nebude jednoduchý. Rozhodně ale nikdo nepředpokládal, že by mohlo dojít k takovémuto vývoji.

Z rozhovorů s Libyjci se dalo soudit, že část společnosti je nespokojená se stávající situací, ale většina se přizpůsobila a našla cesty k poměrně dobrému životu.

Byl život v této zemi hodně omezen různými nařízeními úřadů? Ovlivňovala případná omezení hodně život vaší rodiny?

Každý cizinec se od příjezdu do Libye setkával s úskalími místní byrokracie a různými omezeními. Vyřízení jakýchkoliv dokladů, dokumentů nebo povolení trvalo velmi dlouho a po četných urgencích. S tímto problémem se nesetkávali pouze cizinci, ale i všichni Libyjci.

V každodenním životě v Tripolisu pociťují omezení především ženy. Všem samozřejmě chybí kina, divadla, koncerty a jiné kulturní vyžití. Omezené jsou možnosti

aktivit pro děti a možnosti sportování (ve městě např. nejsou parky, minimální počet posiloven a sportovišť, žádné bazény), na plážích chybí základní služby a podobně.

V zemi je omezen i pohyb mimo hlavní město. Diplomaté se mohou pohybovat bez povolení pouze do 70 km od centra Tripolisu. Jednorázové povolení na delší vzdálenosti vydává místní MZV, což většinou zabere cca 1 týden. Tato povolení jsou kontrolována na policejních/vojenských kontrolních stanovištích (checkpoints) rozmístěných na silnicích po celé zemi. Do Tuniska (hranice cca 200 km od Tripolisu) MZV vystavuje jiné speciální povolení platné na 3 měsíce. Pokud Vás ale neodradila výše zmíněná omezení, pak bylo cestování po zemi více méně bezproblémové.

Kdy jste se dozvěděl o evakuaci, jak a jak dlouho probíhala?

O možnosti evakuace pracovníků ZÚ zemí EU již někteří kolegové začali hovořit od přesunutí nepokojů z Bengházi do Tripolisu. Nikdo ale netušil, že vývoj nabere tak rychlé obrátky. Např. ještě v neděli 20.2. dopoledne nás vedení americké školy utvrzovalo, že v pondělí bude škola otevřena (i když v sobotu večer se již poměrně intenzivně střídalo). V neděli odpoledne a v noci se naplno rozhořely boje v ulicích Tripolisu (dvě bojiště byla i nedaleko ZÚ ČR) a tak bylo jasné, že vše bude jinak.

Po pondělním neúspěchu s „odesláním“ rodin (kromě mé rodiny ještě manželka a syn obchodního rady) se podařil druhý pokus a v úterý všichni odletěli poslední pravidelnou leteckou linkou z Tripolisu do Evropy (poté byly všechny zrušeny). Na letišti vládl neuvěřitelný chaos, stovky lidí se tísnily před i uvnitř jediné haly, všude hromady odpadků, odhozená zavazadla, zápach ...

Po evakuaci ZÚ USA, V. Británie a dalších ZÚ zemí EU jsme i my tuto variantu začali považovat za jednu z možných. Ve čtvrtek 24. února ZÚ Rakouska „vyzkoušel“ evakuaci po vlastní ose do Tuniska (za doprovodu 8 příslušníků zvláštní jednotky COBRA), což doplnilo vyzkoušenou leteckou a lodní dopravu (Rakušané následně zůstali na Džerbě a pomáhali s evakuací zbylých cca 60 rakouských občanů).

V sobotu bylo rozhodnuto o naší

v cca 7 hodin večer. Čas na letišti jsme si „krátili“ pokusy o „prodrání“ se do letištní haly a k odbavení. Po skoro 5 hodinách se nám to podařilo, ale bez odbavení zavazadel, takže jsme s nimi museli jít až do letadla. Další hodiny jsme čekali v tranzitu. Celou „čekačí“ dobu jsme ještě věnovali zařizování evakuace posledních 6 českých občanů (pokud fungovaly telefony), což se podařilo i díky pomoci ZÚ Tunis a ZÚ Káhira, za což moc děkujeme (vedoucí turistické skupiny zaslal p. ministrovi děkovní dopis, což se

evakuaci. Ihned jsme začali přijímat nezbytná bezpečnostní opatření uvnitř ZÚ a připravili příslušná služební zavazadla. Do cca 4 hodiny ráno bylo vše hotovo. Zároveň jsme pokračovali v zařizování evakuace zbylých českých občanů. V 7 hodin ráno jsme odjeli na letiště. Společně s námi jel také Libyjec s českým pasem, kterému jsme zařídili odlet ve spolupráci s maďarskými kolegy. Nedostavila se pouze jedna krajanka s 5 dětmi, která nám nakonec oznámila, že zůstává.

Na tripolském letišti jsme strávili celý den až do odletu maďarského speciálu

tak často nestává).

Po přiletu do Budapešti se o nás až do odletu následujícího dne opravdu vzorně postarali kolegyně a kolegové ze ZÚ Budapešť, za což všem moc a moc děkujeme. Zde z nás také nakonec „spadl“ všechen strach a únava.

Probíhala evakuace koordinovaně s ostatními státy EU?

ZÚ byl v neustálém kontaktu se ZÚ zemí EU, ale i dalších evropských států a Turecka. Vzájemně jsme se informovali o situaci v Tripolisu, možnostech evakuace,

vypomáhali si na letišti, při cestách po Tripolisu a řešili další menší či větší problémy. Nicméně koncept tzv. „leading country“ v praxi nefungoval a vše se odehrávalo především na bázi osobních kontaktů. ZÚ neměl předem ani informace o evakuovaných úřadech a dozvídal se vše většinou až z internetu (o konkrétních evakuacích se ale nemluvilo i z bezpečnostních důvodů). Tak např. na konzulární schůzce ZÚ zemí EU na ZÚ Maďarska (dostavili se pouze konzulové CZ, AT) kolega z Rakouska ani nenaznačil, že druhý den ráno odjíždějí do Tuniska a ozval se až z Džerby. Sdílel nám však důležité informace, které nakonec rozhodly o naší letecké, a ne pozemní evakuaci.

ZÚ ČR byl především v kontaktu s evropskými zeměmi, které vyslaly speciály (poté co byly zrušeny pravidelné linky) a snažil se do nich umístit občany ČR. Spolupráce byla vzájemně výhodná, protože většina speciálů odlétala poloprázdná a každá „duše“ byla dobrá. Ne všichni avizovaní pasažéři se totiž „prodrali“ přes davy lidí před letištěm a v letištní hale (např. polský speciál odlétal s 30 lidmi na palubě). Při evakuaci občanů z Benghází a dalších měst na východě země jsme naopak byli v kontaktu s kolegy z Turecka, které do této oblasti vyslalo lodě (letadla tam létat nemohla). I zde se spolupráce osvědčila a několik našich občanů odjelo do Istanbulu a na Maltu. Při evakuaci v této části Libye pomáhali naši libyjsí známí z Benghází.

Jak evakuaci prožívala manželka a děti?

Byly problémy se školou, resp. s nalezením zaměstnání manželky po nuceném návratu?

Odjezd rodiny byl komplikovaný, psychicky i fyzicky hodně náročný. Večerní a noční střelbu v Tripolisu sice dcery prožívaly poměrně dobře, ale i díky tomu, že se všichni na ambasádě každý večer sešli a snažili vytvářet jakousi atmosféru „normality“ a hudbou „přehlušit“ výstřely.

Mnohem horší byla situace při prvním a především druhém pokusu o odlet rodin do ČR. Davy lidí před letištěm a v hale, „probíjení se“, mezi nimi (sem tam jsme samozřejmě všichni utřžili i nějakou ránu) a následné komplikované odbavení nesly dcery velmi, velmi těžce, především psychicky. Dospělí neměli na emoce čas.

Předčasný, okolnostmi vynucený návrat samozřejmě výrazně zkomplikoval život celé rodině. V Tripolisu nám zůstaly všechny věci včetně auta (zda se s nimi shledáme, ukáže čas), takže jsme si museli vše nezbytné znovu nakoupit. Obě dcery sice nastoupily do třídy, ze které před třemi lety odcházely, ale na počátku měly problémy především s češtinou a vlastivědou (všichni víme, že jen málo rodičů s dětmi na zahraničních školách začíná s výukou do „české školy“ dříve než v lednu-únoru). Manželka, které pracovala na ZÚ jako sekretářka (pracovní poměr s ní byl ukončen k 31. 1. 2011) si začala narychlo hledat práci, ale zatím bezvýsledně.

Kdy se vrátíte, existuje nějaký odhad?

Žijete „na kufrech“ a počítáte s brzkým návratem do Tripolisu?

Společně s aliančními partnery pozorně sledujeme a vyhodnocujeme situaci v Libyi a čekáme na další vývoj. Obdobně jsou na tom i kolegové evakuovaných ZÚ zemí EU, s většinou z nich jsme v pravidelném kontaktu.

Jak se Libyjci chovají k cizincům, zaznamenal jste spíše odměřenost, nedůvěru nebo naopak vstřícnost?

Libyjci, se kterými se běžně potkáváte na ulici, v obchodech, znáte je z mimopracovních setkání a nebo např. bohemisté, se chovají k cizincům vstřícně, otevřeně, rádi diskutují a neváhají nabídnout pomoc. Při našich cestách po Libyi jsme se nikdy nesetkali s nějakou otevřenou nenávisť.

Roman Krasnický

AKTUÁLNĚ...

Aktualizované Zprávy o misích – vyjíždějícím rodinám k dispozici

Personální odbor zajistil aktualizaci zpráv k 1. červnu 2011. Zájemci z řad rodinných příslušníků mají ke zprávám přístup přes zabezpečenou část webové stránky Sdružení rodinných příslušníků. (www.mzv.cz/klub, Sekce pro členy sdružení, Zprávy o misích)

Zprávy o misích je název databáze MZV, souboru praktických informací z jednotlivých zemí pro vyjíždějící zaměstnance a jejich rodinné příslušníky. Na zpracování se podílejí pracovníci jednotlivých ZÚ i jejich rodiny. Cílem je ulehčit vyjíždějícím rodinám orientaci v každodenních záležitostech nové destinace ještě před odjezdem z ČR.

Nora Jurkovičová, PERS

FIREMNÍ ŠKOLKY

V rámci Pracovní skupiny pro rovné příležitosti mužů a žen (Poradní orgán GSE, zřízený v lednu 2010 na základě usnesení vlády č. 964 ze dne 20. července 2009 k Prioritám a postupům vlády při prosazování rovnosti žen a mužů), jejímž členem je i SRP, se znovu otevřela myšlenka na zřízení „firemní školky“ pro zaměstnance MZV.

V poslední době se v médiích hojně objevuje téma firemních školek. Je to dost pochopitelné - předškolních zařízení je vzhledem k poptávce zoufalý nedostatek. Většinou se mluví o mateřských školách, ale chybí také (nebo především) zařízení pro děti mladší tří let.

Počet mateřských škol v ČR se od roku 1990 snížil téměř o polovinu, počet jeslí klesl od roku 1990 dokonce dvacetkrát. Každé druhé dítě ve věku tří až pěti let je předškolním zařízením odmítnuto (přednost mají děti od pěti let, které jsou školky povinny ze zákona přijmout). Školky používají filtr – matka musí být zaměstnaná. Jak si ale najít zaměstnání, když není vyřešeno hlídání?

Zaměstnanost žen mezi 20 – 40 lety je v ČR jedna z nejnižších z celé EU a podle analýzy NERV by zvýšení jejich zaměstnanosti o pouhých deset procent vedlo ke snížení deficitu penzijního systému o více než deset miliard korun za rok. Vyšší zaměstnanost žen je nepříliš překvapivá právě v zemích s dostupnou předškolní péčí a s možností flexibilních a částečných pracovních úvazků.

Některé velké komerční společnosti (např. Raiffeisenbank) si již uvědomily, že se jim vyplatí udržet si vyškolené a schopné pracovníky/ce i za cenu nemalé investice do tzv. firemních školek. Ale ne pouze komerční sféra má své školky. Například ČVUT již téměř rok provozuje „firemní školku Lvíčata“ v kampusu Dejvická. Podle její ředitelky Mgr. Hovorkové bylo její založení sice poměrně náročné, ale jakmile získali podporu vedení, byli schopni školku zřídit a zprovoznit do půl roku. Nemocnice Na Homolce má školku od minulého září a toto září pro velký zájem rodičů otvírají další třídu. V ústředních správních orgánech ČR funguje zatím jedno předškolní zařízení, a to na MPSV, kde od června 2011 běží pilotní projekt tzv. dětské skupiny.

Podle informací, které nám poskytla EUFASA (European Union Foreign Affairs Spouses Association), má určitou formu podpory předškolní péče pro své zaměstnance velká část jednotlivých ministerstev zahraničních věcí EU. Některá MZV EU mají přímo své školky, jiná, jako např. francouzské MZV platí místa v soukromé školce.

O firemní školce se na MZV mluví již dlouho. Opět se toto téma otevřelo v Pracovní skupině pro rovné příležitosti mužů a žen. Podle našeho předběžného průzkumu mají zaměstnanci s dětmi jednoznačně zájem o předškolní péči (především o děti mladší 3 let) v rámci MZV. V současné době mají zaměstnanci MZV celkem 410 dětí ve věku 0 – 5 let, z toho je 113 s rodiči v ústředí, 190 v zahraničí a 107 s rodiči na MD nebo RD.

K přesnějšímu odhadu zájmu o firemní službu péče o dítě byl rozeslán dotazník zaměstnancům v ústředí, v zahraničí i na RD a MD. Na jeho základě bude možno odhadnout náklady na zřízení a provoz předškolního zařízení v rámci MZV. Po konzultacích s odborníky ze Sítě mateřských center a s pracovníky MPSV se jako nejvhodnější variantou jeví **tzv. dětská skupina** (provozuje ji mj. MPSV). Ta totiž nespadá do služeb v režimu zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a není proto nutné splňovat přísné kritéria na zřízení a provoz. Jako jistá překážka může být hledání vhodného prostoru.

Prozatím je tedy předškolní zařízení na MZV ve fázi zjišťování informací a podkladů a konzultací a nezbývá než držet palce a doufat, že MZV bude dalším průkopníkem na poli sladování rodinného a pracovního života.

Máte-li nějaké nápady, podněty, připomínky k tomuto tématu, budeme moc rádi, když nám je napíšete.

Doufáme, že v příštím čísle vás budeme moci informovat o dalším pozitivním vývoji.

Karolína Siegllová

ČESKÁ ŠKOLA BEZ HRANIC VE ŠKOLNÍM ROCE 2010 - 2011

7 poboček: Berlín, Brusel, Curych, Londýn, Mnichov, Paříž a Ženeva

4 partnerské školy: Baltimore, Drážďany, Frankfurt nad Mohanem a Sydney

Společné projekty:

Evropský projekt HEUROPA!

Česká škola bez hranic Paříž a Drážďany se účastní mezinárodního projektu HEUROPA!, který se zaměřuje na bilingvní děti a mládež vyrůstající ve vícejazyčném prostředí. Záměrem projektu je tvorba interaktivních výukových materiálů v polském, českém a litevském jazyce. Hlavním řešitelem je TU Drážďany. Více: <http://heuropa.tumblr.com>

Létající Líza

Obrázek Létající Lízy spolu se sešitkem o velikosti A5, do nějž žáci jednotlivých škol zapisují dojmy, zkušenosti a

poznatky ze školy a své země, jsou postupně odesílány z jedné pobočky ČŠBH do druhé. Putování bude zakončeno v lednu 2012, kdy se poštovní obálka s Lízou vrátí do Paříže, odkud v únoru 2011 vylétla.

Seminář Čteme s nečtenáři a učíme je kriticky myslet

Pro všechny vyučující ČŠBH, za účasti učitelů české sekce Evropské školy v Bruselu. Paříž, březen 2011

Noc s Andersenem

Nocování s českými knihami, pohádkami a příběhy.

Noc s Andersenem je jednou z akcí, kterou české knihovny a České školy bez hranic svádí v konkurenci populárnějších médií boj o zájem dětí o knihy a dětské čtenářství. Duben 2011

Knížka pro prvňáčka

3. ročníku projektu Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka, který podporuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci rezortního projektu Podpora čtenářské gramotnosti a jehož cílem je rozvoj četby hned od prvních měsíců školní docházky dětí.

Leden – duben 2011

Připravujeme:

3. mezinárodní setkání zástupců Českých škol bez hranic v Evropě a ve světě

pod záštitou generálního ředitele Českých center Michaela W. Pospíšila. 1. – 2. srpna 2011 v Českém centru Praha, v Rytířské ulici. Více na www.csbh.cz

4. ročník letního tábora v České republice

v ekologickém středisku Sluňákov v Horce nad Moravou, od 31.7. do 6.8. 2011. Uzávěrka přihlášek 31. května 2011. Více na www.csbh.cz

Letní čtenářskou soutěž o nejhezčí čtenářský deník

s nakladatelstvím Meander

Co bude nového v příštím školním roce?

Budou otevřeny **nové pobočky** v následujících městech: Frankfurtu, Karlsruhe, Neapoli a Římě. Začátek výuky v říjnu 2011.

Připravuje se též otevření pobočky v Lisabonu.

V Paříži 17. května 2011, Lucie Slavíková – Boucher

© ČŠBH

Česká škola bez hranic je nestátní nezisková organizace, jejímž cílem je výuka češtiny a českých reálií pro děti ve věku od 18 měsíců do 15 let za hranicemi ČR jako doplnění každodenního vzdělání, které děti českého původu získávají v zahraničních školách. Sdružení plní roli koordinátora jednotlivých Českých škol bez hranic a blízkých organizací.

Z NEJČASTĚJI KLADENÝCH OTÁZEK NA STRÁNKÁCH MŠMT ČR JSME PRO VÁS VYBRALI:

Vybrala a upravila: Nora Jurkovičová

Kde jsou k dispozici seznamy škol a školských zařízení České republiky?

Seznamy škol a školských zařízení ČR **mimo** vysoké školy jsou k dispozici na webu Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV) www.uiv.cz, sekce Pro rodiče a žáky/ Registry škol (= "Školský rejstřík"). Případné dotazy směřujte na info@uiv.cz.

Seznamy **vysokých škol** ČR jsou k dispozici na webu MŠMT – www.msmt.cz, sekce Vzdělávání/ Vysoké školství/ Přehled vysokých škol.

Kde jsou k dispozici školské předpisy (zákony, vyhlášky, právní výklady, atd.)?

Jsou k dispozici na webu MŠMT - www.msmt.cz, v sekci Dokumenty/ Zákony; Vyhlášky; Právní výklady MŠMT; Směrnice MŠMT; Příkazy ministryně; Věstníky MŠMT; Výroční zprávy; Ceny MŠMT; Ostatní dokumenty.

Kde lze získat přihlášky na SŠ, VOŠ, VŠ?

V Národním informačním centru pro mládež - Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1; telefony: 221 850 850, 221 850 860; mail: info@nicm.cz; web: www.nicm.cz.

Kde naleznu Seznam standardizovaných jazykových zkoušek v České republice?

Seznam standardizovaných zkoušek je k dispozici na webu MŠMT - www.msmt.cz v sekci Vzdělávání/ Jazykové vzdělávání/ Dokumenty/ Rozhodnutí MŠMT, kterým se stanoví Seznam standardizovaných jazykových zkoušek. Dotazy lze směřovat na paní PhDr. Marii Černíkovou (tel. 234 811 818, marie.cernikova@msmt.cz).

Zdravotní a sociální pojištění při studiu dítěte, studenta SŠ a VŠ, v zahraničí – jak postupovat?

Ke studiu na zahraniční SŠ či VOŠ jsou všechny potřebné informace (postup i formulář) k dispozici na webu MŠMT - www.msmt.cz, v sekci Vzdělávání/ Studium v cizině (státní podpora). Případné podrobnosti nebo nejasnosti lze konzultovat s paní Ing. Miroslavou Mayerovou (tel. 234 811 685, miroslava.mayerova@msmt.cz).

Ke studiu na zahraniční VŠ jsou všechny potřebné informace k dispozici také na webu MŠMT - www.msmt.cz, v sekci Vzdělávání/ Vysoké školství/ Sociální záležitosti/ Uznávání studia na zahraničních vysokých školách pro zdravotní a sociální účely. Případné podrobnosti nebo nejasnosti lze konzultovat s paní Hanou Boháčovou (tel. 234 811 324, hana.bohacova@msmt.cz).

Uznání vzdělání od ZŠ po VOŠ ze zahraničí pro ČR (nostrifikace).

Tato problematika spadá do kompetence **odborů školství krajských úřadů**, příslušných místu bydliště žadatele.

Tam se informujte, jaké všechny doklady jsou pro nostrifikaci nutné (určitě mezi ně patří závěrečný absolventský doklad - vysvědčení - a učební plán, který žadatelí vydá příslušná zahraniční škola). Nostrifikuje se **pouze ucelený příslušný stupeň vzdělání. Osvědčení ze vzdělávacích kurzů nostrifikovat nelze.**

Uznání vysokoškolského vzdělání ze zahraničí pro ČR (nostrifikace).

Nostrifikace je zahájena vždy na základě **individuální** žádosti absolventa příslušné zahraniční vysoké školy a zahrnuje i uznávání doktorského studia ze zahraničí.

O vydání osvědčení o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání v České republice je nutné požádat na vysoké škole v ČR, která uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Vydání osvědčení o uznání se řídí § 89 a § 90 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších platných právních předpisů.

Potřebné odborné konzultace Vám na MŠMT, na Odboru vysokých škol (**odbor 30**), poskytne paní Zdenka Pastorová (tel. 234 811 238, zdenka.pastorova@msmt.cz) nebo pan RNDr. Pavel Němec (tel. 234 811 245, pavel.nemec@msmt.cz) a nebo paní doc. RNDr. Jitka Machová (tel. 234 811 711, jitka.machova@msmt.cz).

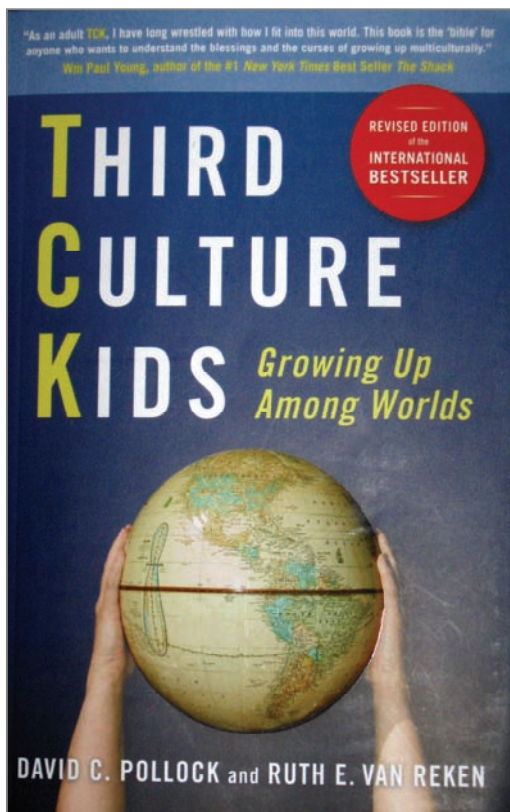
DĚTI TŘETÍCH KULTUR (1)

Margarita Štěpánková

Kniha *Third Culture Kids. Growing Up Among Worlds* (*Děti třetích kultur. Vyrůstat mezi různými světy*) autorů Davida C. Pollocka a Ruth E. Van Reken není jednoduché čtení. Když jsem se jí postupně prokousávala, každou chvíli jsem zažívala *aha efekt* – formuluje skutečnosti, které mnozí nosíme v sobě a když si jistý jev uvědomíme, pomůže nám to se s ním sžít nebo vyrovnat, pochopit sebe sama. Začala jsem ji původně číst proto, že mám dvě školní děti, které vyrůstají ve smíšené rodině, mají prarodiče ve dvou různých zemích a už jsou kvůli práci svého táty podruhé na několik let úplně jinde. Chtěla jsem vědět, jak je to ovlivňuje a ovlivní, co jim to do života dá a o co je to ochudí, s čím se budou potýkat a jak jim mohu pomoci, aby měly maximum pozitivního a minimum negativního – jako každou mámu mě to velmi zajímá.

Knihu vřele doporučuji – různé věci tušíme a řešíme za pochodu, ale ona se zakládá na dlouholetých zkušenostech, výzkumech, práci odborníků a proto k tomu jen tušenému přidává mnoho dalšího, co si můžeme i nemusíme uvědomit. Je to text teoretický, systematicky a srozumitelně vysvětluje pro a proti každého jevu, oplývá příklady ze života, příběhy konkrétních lidí a to ho jak ilustruje a doplňuje, tak i odlehčuje a činí čtivějším. Zjednodušeně tu shrnu jen část bohatého výkladu o životě a psychice *dětí třetích kultur*. Budu používat zkratku českého výrazu, DTK. Jelikož je kniha obsáhlá, seznámím vás s ní na pokračování.

Kdo jsou *děti třetích kultur*? – Děti, které strávily/tráví podstatnou část základní vývojové fáze svého života v prostředí mimo původní kulturu svých rodičů. Často mají blízký vztah ke všem těmto kulturám, ale k žádné z nich nepatří. Přesto, že prvky každé do života DTK patří, největší blízkost a porozumění cítí k lidem s podobnými zkušenostmi, ne ke konkrétnímu prostředí. Bývají to tedy děti diplomatů a dalších vyslaných zaměstnanců ambasad, obchodních, kulturních a vojenských zastoupení, děti zaměstnanců nadnárodních firem, misionářů apod. Shodný vývoj, radosti a strasti mívají i *děti smíšených kultur* (*cross-cultural kids*) – děti z rasově, etnicky či kulturně smíšených rodin, děti žijící v multikulturním prostředí, žáci cizojazyčných nebo mezinárodních škol, děti z pohraničních oblastí, děti z menšin, děti adoptované z/do ciziny, děti imigrantů a uprchlíků, ale i ty, co se často stěhují s rodinou v rámci své vlasti.

Vnímání světa, kultur, lidských vztahů a hlavně vlastní identity a její integrity je u DTK odlišné a specifické. Každá věc, kterou vidíme jako klad, se může individuálně změnit v zápor a naopak. Největšími pozitivy bývají schopnost vnímat vše z různých úhlů pohledu, flexibilita, schopnost empatie, zájem o svět v mnohem širších a jiných souvislostech, než při vyrůstání v homogenním prostředí. Největšími negativy – problém s vlastním vnitřním zařazením (kdo jsem?, kam patřím – tam nebo sem?, co je to doma?, kde mám kořeny?, mám nějaké?), neklid a potřeba častých změn, vztahy.

Mnoho vztahů – mnoho ztrát, časté změny kamarádů, častá loučení – to je jeden z problémů DTK. Proto se u nich vyvíjí schopnost rychlejšího navazování známostí a vztahů, mají pocit, že musí spěchat, že nemají čas. Neumějí ho ztrácet mluvením „o ničem“, jsou rovnou k podstatě, což může být v některých kulturách problém. Na druhou stranu díky bohatým zkušenostem a schopnosti empatie jsou velmi zajímavými společníky. Ovšem rychle navázání vztahu neznamená jeho prohloubení, někdy se tomu může dítě (či z něj vyrostlý dospělý) bránit ze strachu před budoucí ztrátou a zklamáním. Takoví lidé pak i odmítají mít někoho rádi nebo si na někom zakládat, po jakémkoli odjezdu či rozchodu rychle zapomenou, někdy se přestanou s přáteli stýkat už ve chvíli, kdy se o něm jen dozví. Brání se tak bolesti.

Jak jim můžeme jako rodiče pomoci? Podle autorů je třeba, aby si každý rozchod, každou ztrátu a odloučení od přátel a míst děti prožily naplno a mohly se s nimi smysluplně rozloučit. Například se ještě naposledy všude projít, se všemi se vidět, udělat si rozlučkovou párty, každému dát nějakou drobnost na památku, udělat si společnou fotku, rozloučit se poslední den ve třídě apod. Rozhodně nepomáhá odrazovat je od smutku optimistickými řečmi – to se pak nejen nebudou umět s tím vším vypořádat ani v budoucnosti a bude se to v jejich duších hromadit, ale budou mít i pocit, že jim nerozumíme a že je nemůžeme nebo nechceme pochopit – vzdálí je to od nás.

Změna země, školy, kamarádů, kulturního prostředí, společenských zvyků okolo apod. každýdy několik let v době, kdy se vyvíjí a utváří *osobní* identita, jsou všechno faktory matoucí a celou záležitost komplikující. Představme si tříleté české dítě, které s rodiči odjede na 3 roky do jiné evropské země, za další 3 se přesune do Asie, v devíti se vrátí na dva roky do Prahy a pak se rodina znovu přestěhuje za hranice. Na všech těch místech zblízka a důvěrně pozná jednotlivé zvyky a kulturu jako celek, všude má podobně stěhovavé kamarády, ale i ty místní ze sousedství nebo ze třídy, všude pochyťte minimálně něco z jazyka, zvykne si na specifická omezení a chování, na charakteristickou národní komunikaci a hlavně – všude má místo, kde je jeho rodina na těch pár let doma a kam se vrací (a musí například umět adresu, kdyby se náhodou ztratilo.) Pojem *domov* je pak pro něj nutně spojený s tím, kde je jeho rodina, ne odkud pochází. Tento *domov* je definován vztahy, nikoli místem. Proto je velmi důležité, aby právě ony byly pro dítě naprostou jistotou, aby mu dávaly pocit absolutního bezpečí a pochopení. A to je na nás!

Do jednoho článku se celá knížka nevejde. Další zajímavé části z ní vám přiblížím v některém z příštích čísel. Můžete-li si ji ovšem přečíst sami a celou, neváhejte.

ZE ŠKOLNÍCH LAVIC

V této rubrice přinášíme zajímavé informace především rodičům dětí, které se chystají na studium v zahraničí nebo naopak se vrací ze zahraničního pobytu a hledají vhodné studium v Čechách, nebo i další zkušenosti a informace týkající se dětí a škol vůbec. V dnešním článku vás paní Nora Jurkovičová z PERS MZV seznámí s připravovanou novelizací školského zákona.

Připravovaná novelizace školského zákona

Dne 13. dubna 2011 schválila vláda ČR na svém zasedání novelu školského zákona. Zákon podléhá ještě schvalovacímu procesu v obou komorách Parlamentu České republiky. Novela by měla zmírnit byrokratickou zátěž škol a školských zařízení a zlepšit podmínky fungování některých prvků vzdělávací soustavy.

Pro zaměstnance MZV, rodiče dětí školou povinných, návrh zákona obsahuje zásadní změnu v souvislosti s rozdílovými zkouškami na základní škole při plnění školní docházky v zahraničí.

Do budoucna – pokud Parlament dá zákonu zelenou – nebudou rozdílové zkoušky na kmenové ZŠ povinné. Zákonný zástupce ale bude mít možnost kmenovou školu o vyzkoušení dítěte požádat a škola musí vyhovět. Prováděcí právní předpis pak stanoví, jakým způsobem bude rodič plnění školní docházky dítě v zahraničí dokládat. Má být tedy volbou rodiče, zda dítě bude podstupovat rozdílové zkoušky nebo ne.

Předkládaná novelizace školského zákona obsahuje - v jiné oblasti – sporný bod, a tím jsou způsob a podmínky akreditace zahraničních škol působících na území ČR. Diskuse o tomto bodu může legislativní proces zpomalit a k účinnosti zákona může dojít až po konci příštího školního roku 2011/2012. Nejedná se tedy o změnu v nejbližší době.

Personální odbor bude všechny ZÚ včas informovat.

Zatím tedy rodiče mohou rozmyšlet, jakou cestu v budoucnosti, po oznámení účinnosti zákona, pro své dítě zvolí.

Nora Jurkovičová, PERS

Z RODINNÉHO ALBA

V této rubrice již pravidelně zveřejňujeme nevšední příběhy rodin zaměstnanců MZV. Chceme ukázat na to, s jakými starostmi zápolí při pobytu v zahraničí i doma. Pokud i vy máte zajímavou zkušenost, o kterou se chcete s ostatními podělit, napište nám.

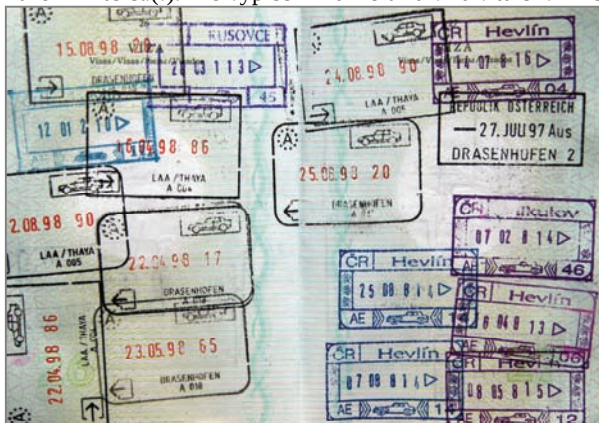
Karel Tesař

Mnohá úskalí, jimiž musí projít rodinní příslušníci pracovníků MZV při vyslání do zahraničí, byla v tomto zpravodaji popsána již nejednou. Zcela osobitou kapitolu tvoří nástrahy, číhající na ty naše „drahé polovičky“, které nedisponují občanstvím České republiky a nemohou tudíž požívat výhod, které jim skýtá diplomatický či služební pas. A právě o tom je příběh anabáze mojí manželky – občanky Ukrajiny, za legalizací jejího pobytu v Belgii, kam mne před pěti lety doprovodila na Stálou delegaci při NATO.

Když jsme se v srpnu 2006 chystali k odjezdu do Bruselu, uvědomili jsme (nótou MZV) velvyslanectví Belgie o tom, že mne bude doprovázet manželka, která je občankou třetí země a požádali o vydání víza k dlouhodobému pobytu. Na ambasádě zpočátku vše probíhalo hladce, ve zkrácených lhůtách a bez čekání u okének konzulárního oddělení, avšak jen do okamžiku, kdy si manželka pět dní před odletem přišla převzít pas s novotou vonícím vízem – s velkým údivem jsme totiž zjistili, že onen magický štítek není vízem dlouhodobým, ale pouze turistickým s platností na 3 měsíce a navíc ještě jednorázovým (single entry)... Paní konzulka nám s úsměvem ve tváři sdělila, že jiné vízum bohužel vydat nemůžou, protože směrnice to neumožňují (!), a že po příjezdu do Bruselu máme zažádat o povolení k dlouhodobému pobytu; nikoli ovšem u MZV, jelikož manželka nemá diplomatický pas, ale u úřadů v místě bydliště... Kdybychom v tu chvíli tušili, co nás čeká...

Poslušni rady paní konzulky jsme po příjezdu do Bruselu čekali, až mi vystaví diplomatickou ID kartu coby potvrzení statutu, o něž by pak manželka mohla opřít svoji žádost o potřebné povolení. To však protokolu belgického MZV trvalo téměř dva měsíce – a čas, ukrajující z platnosti manželčina víza den po dni, nemilosrdně běžel... Konečně nastala

ta chvíle, kdy se manželka, vybavená fotokopii její ID karty (a taktéž originály a úředními francouzskými překlady rodného a oddacího listu) vypravila na úřad ve Woluwe-Saint-Lambert (místo bydliště), aby podala žádost povolení k dlouhodobému pobytu. Laskavým personálem byla nasměrována na patriční odbor, zabývající se cizineckou agendou. Dalo by se předpokládat, že pracovníci, jejichž náplní práce je každodenní styk s cizinci (navíc v „hlavním městě Evropy“), budou ovládat i jiné jazyky než vlámstinu a francouzštinu. Ukázalo se, že ovládali ještě arabštinu... Nu což, manželka se francouzsky domluvila; mohla si tak vyslechnout sdělení, že „vzhledem ke specifickému postavení manželky diplomata“ nemohou postupovat standardním způsobem a musí její záležitost postoupit Federálnímu odboru pro imigraci na MZV – a že „legalizace“ jejího pobytu na území Belgie může trvat několik měsíců(!). Do vypršení manželčina víza v tu chvíli zbývalo necelých 29 dní...

Začal jsem tedy zhavit linky na belgické MZV. Bezvýsledně – po několikaminutové „komunikaci“ s hlasovým automatem (pochopitelně ve francouzštině) a mačkání jedniček, dvojek či trojek na klávesnici telefonu, jsem se doklikal buď k obsazovacímu tónu, nebo k sice již živému, avšak velmi neochotnému hlasu, který mi (nejprve francouzsky a následně velmi lámanou angličtinou)

sdělil, že patriční osoba není přítomna a mám to zkusit zítra... Po několika dalších dnech jsem příslušného úředníka sice doslova „uhnul“ k rozhovoru, ovšem dověděl jsem se pouze to, že pro osobu bez diplomatického pasu MZV nic udělat nemůže, a že tato záležitost spadá do pravomoci úřadů v místě bydliště... Kruh se uzavřel... V tu chvíli jsem se rozhodl požádat o pomoc konzulární oddělení naší ambasády. Nedělal jsem to rád, neb jsem nechtěl kolegům přidělovat další práci. Nicméně tehdejší konzulka paní A. Krusová se do celé věci energicky vložila a začala bušit na brány zdánlivě nedobytné pevnosti zvané *Service du Protocole du Ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération internationale du Royaume de Belgique*. Výsledkem jejího úsilí, jež zahrnovalo i vyžádané přijetí u ředitele diplomatického protokolu, nakonec byla manželčina akreditace a vydání řádné diplomatické ID karty.

Nicméně čas se nedal zastavit – turistické vízum mezitím vypršelo a manželka musela odjet zpátky do Prahy, aby si na belgické ambasádě vyzvedla nové, tzv. „překlenovací“, s nímž mohla opět vstoupit na belgickou půdu. Za zmínku stojí skutečnost, že ono období, které bylo třeba takto překlenout, trvalo celé 3 dny – takový byl totiž časový rozdíl mezi vypršením platnosti původního víza a vydáním ID karty... Po více než třech měsících stresu, nekonečných telefonátů, psaní nót a posílání faxů jsme si nakonec mohli vydechnout úlevou. To, že originály rodného a oddacího listu nenávratně zmizely někde na cestě mezi Commune du Woluwé-Saint-Lambert a ministerstvem zahraničí, jsme už brali jako něco, nad čím se ve světle okolností snad ani nelze příliš pozastavovat...

Co říci závěrem? Každá země je jiná a má svá specifika, nelze tedy příliš zevšeobecňovat – navíc vstup do Schengenského prostoru již dnes mnohé usnadňuje (alespoň v části Evropy). Zcela určitě bych se však přimluvil za to, aby se konzulární úseky našich

zastupitelských úřadů snažily získat v zemích svého působení co možná nejvíce informací o postavení manželů/partnerů doprovázejících vyslané pracovníky. Databáze „Informace o misích“, jež je součástí LN, sice takové informace částečně obsahuje, avšak neustále je co vylepšovat. Všem kolegům, kterým by se výše uvedený příběh eventuálně též mohl přihodit, bych chtěl popřát, aby v takovém případě měli na své straně osobu tak vstřícnou, obětavou a profesionálně jednající, jako byla v našem případě paní konzulka Krusová, které bych chtěl touto cestou ještě jednou co nejupřímněji poděkovat.

P.S. Krátce před návratem z Belgie manželka obdržela příslib udělení českého občanství, takže podobné dobrodružství nás do budoucna snad již nečeká.

OKÉNKO DO EVROPY

Polsko

V této rubrice přinášíme zajímavé informace jak z EUFASA (European Union Foreign Office Spouses, Partners and Family Association), tak i z jednotlivých evropských zemí. Dnes bychom Vám rádi přiblížili naší polskou partnerskou asociaci „Stowarzyszenie Rodzin Dyplomatow RP - SRDRP“ a úspěchy, jichž dosáhla ve spolupráci s polským MZV.

Asociace

byla založená jako nezisková organizace v lednu 2002, od května 2007 provozuje vlastní blog <http://stow-rodz-dypl.blog.onet.pl>.

V roce 2008 byla podepsaná smlouva o spolupráci mezi polským MZV a SRDRP, kterou jsme později použili jako jeden z podkladů pro přípravu smlouvy mezi českým MZV a SRP. V roce 2008 byla na MZV zřízena funkce referenta pro rodinnou politiku (tzv. family officer), kterou je v současnosti Anna Kaszuba (na fotce vpravo) a v témže roce převzal polský ministr zahraničních věcí Radosław Sikorski patronát nad SRDRP. Prezidentkou polské asociace je Ewa Pernal, již si někteří pamatujeme z období, kdy její manžel byl velvyslancem v Praze. Viceprezidentkou je Grazyna Prawda, manželka velvyslance v SRN. Počátkem července letošního roku převezme Katarzyna Braiter (na fotce vlevo) z polské SRDRP předsednictví v EUFASA od Kláry Papp z maďarské KÜLDTE.

Katarzyna Braiter a Anna Kaszuba

Situace polských partnerů je té naší v mnohém podobná, v některých detailech se však liší. Dobrým příkladem je **školní docházka**. Vzdělávání dětí polských občanů vyslaných do zahraničí upravuje zákon o systému vzdělávání z roku 1991 a nařízení ministra školství z roku 2004. Výuku zajišťují školy (szkoły), integrované školy (zespoły szkół) a konzultační střediska (szkolne punkty konsultacyjne) při velvyslanectvích, konzulárních úřadech a

úřadech vojenských přidělců Polské republiky v zahraničí (dále jen „školy při ZÚ“) a to na úrovni základní školy, gymnázia (odpovídá našemu 2. stupni ZŠ) a lycea. Vedle těchto školských zařízení je možné plnit povinnou školní docházku ve škole přijímajícího státu nebo v evropské škole v souladu s Úmluvou o statutu Evropských škol podepsané dne 21. června 1944 v Lucemburku.

Vzdělávání v zahraničí

koordinuje tzv. Integrovaná škola ve Varšavě, která byla zřízena v roce 1973. Její součástí je základní škola, gymnázium, lyceum a všechny školy při ZÚ. Jedná se o rozpočtovou organizaci, z jejichž zdrojů jsou financovány i školy při zastupitelských úřadech. Školy při ZÚ mohou navštěvovat i děti polských občanů trvale pobývajících v zahraničí a děti polské národnosti či polského původu a vzdělání je pro ně bezplatné. Školy při ZÚ zřizuje ministr školství na základě žádosti ředitele Integrované školy ve Varšavě a po vyjádření vedoucího ZÚ. Mohou být zřízeny, jestliže je do nich přihláшено minimálně 30 žáků. Školy mohou zřizovat i pobočky, jestliže je do nich přihláшено nejméně 20 žáků. V odůvodněných případech může být škola při ZÚ na základě žádosti vedoucího ZÚ zřízena i pro menší počet žáků. Školy při ZÚ realizují výuku podle učebních osnov jednotlivých předmětů a rámcového výukového plánu (zahrnuje všechny předměty) pro daný typ školy. Pro děti navštěvující místní zahraniční školu je realizován tzv. doplňkový výukový plán pouze pro následující předměty:

- na základní škole: polský jazyk, dějiny Polska, geografie Polska
- na gymnáziích a lyceích: polský jazyk, dějiny Polska, geografie Polska a občanská nauka

Jako doplňkový předmět je vyučována i matematika.

Školy při ZÚ a Integrovaná škola ve Varšavě mohou rovněž zajišťovat „dálkovou výuku“ podle rámcového nebo doplňkového výukového plánu.

Podle pravidel by každá třída školy při ZÚ měla mít nejméně 5 žáků. Pokud počet žáků nedosahuje potřebného počtu, jsou jednotlivé ročníky slučovány do společných tříd nebo je vzdělávání zajišťováno formou dálkové výuky. Na základních školách při ZÚ nejsou zřizována předškolní zařízení. Tyto školy se řídí pouze polskými právními předpisy v oblasti základního a středního školství.

V současné době existuje 72 polských škol při ZÚ v 35 zemích (5 v Severní Americe, 55 v Evropě, 5 v Africe a 7 v Asii). Jednou z nich je i Škola sv. Hedviky při Velvyslanectví Polské republiky v Praze, Boleslavova 1/250, Praha-Nusle.

V destinacích, kde existuje polská škola, by měli děti vyslaných zaměstnanců MZV navštěvovat tuto školu. Pokud navštěvují jinou, školné propláceno není. V zemích, kde polská škola neexistuje, navštěvují polské děti zdarma (na základě bilaterální mezinárodní smlouvy) místní školy, anebo MZV proplácí školné až do výše 100%.

Zdravotní péče

Po vstupu do EU se zaměstnancům polského MZV a jejich rodinným příslušníkům zjednodušil **přístup ke zdravotní péči**, jakož i k její refundaci, v ostatních uniích a některých asociovaných (např. Švýcarsko) zemích. Ve všech ostatních zemích musí polští kolegové, obdobně jako i my, nejdříve sami uhradit účet za ošetření a MZV jim pak podle stanovených pravidel zpětně proplácí částky, které se pohybují mezi 50 až 100%.

Manželkám a manželům vedoucích misi

polská legislativa nepovoluje **pracovat na zastupitelském úřadě**. Ostatním doprovázejícím partnerům je v rámci možností jednotlivých ZÚ nabízeno zaměstnání na smlouvu, většinou v administrativě. Ti, kdo před odjezdem na zahraniční post pracovali ve státní správě či samosprávě, mají obvykle poměrně dobrou šanci, že je původní zaměstnavatel opětovně přijme, zákonná garance však neexistuje. V privátní sféře není ani tato možnost.

Polští tituláři pobírají na své manželky/manžely v domácnosti (polská právní úprava neakceptuje nesezdané partnery a partnery stejného pohlaví) 22% svého platu ve valutách. Obdobně jako u nás tato částka formálně náleží zaměstnanci MZV a ne doprovázející osobě, není zdaněná a nezapočítává se do důchodu.

Od loňského podzimu však pro manželky a manžely titulářů platí výjimka ministra zahraničních věcí. Opírá se o skutečnost, že těmto osobám je zákonně zakázáno pracovat na zastupitelském úřadě a je konstruována tak, že oproti výše popsané dosavadní praxi nepředstavuje žádné další zatížení státního rozpočtu. Manželky a manželé titulářů se nyní mohou rozhodnout, zda si přejí pokračovat v dosavadní praxi, anebo zda chtějí uzavřít poloviční pracovní úvazek se zastupitelským úřadem. Z pobíraného platu jsou odváděny příspěvky na penzijní a sociální pojištění.

Novou úpravu prozatím využívá pouze menší část partnerů polských titulářů. Je to proto, že většina z nich již dosáhla věku krátce před odchodem do důchodu a má již odpracovaný předepsaný počet let (viz níže). Naopak mladší manželky a manželé titulářů vidí novou úpravu jako nutný předpoklad k tomu, aby byli ochotni své partnery následovat na zahraniční misi.

Penze

Poláci v současnosti odcházejí do **penze** ve věku 65 let (muži), resp. 60 let (ženy), přičemž musí mít odpracovaných nejméně 20 let, do nichž se započítává i studium a mateřská dovolená. Existují tři penzijní pilíře:

- systém **státního zdravotního a sociálního pojištění**, kde má každý pojištěnec své individuální konto, a do kterého se na důchodové pojištění odvádí 12,2% z vyměřovacího základu
- **povinné spoření** do tzv. otevřených **penzijních fondů**, do kterých se odvádí 7,3% z vyměřovacího základu
- **dobrovolné penzijní připojištění**

Pozn. K 1. 5.2011 nabyla účinnosti novela zákona o systému sociálního pojištění, která snižuje výši povinného spoření do otevřených penzijních fondů z 7,3 % na 2,3 % z vyměřovacího základu, přičemž se 5% přesunuje do 1. pilíře, do kterého nově bude směřovat 17,2% z vyměřovacího základu. Novela byla prosazena vládní koalicí, opozice však hodlá novelu napadnout u ústavního soudu.

Vdovy a vdovci, kteří jsou starší 50 let mají nárok na 85% penze po zesnulém pracovníkovi MZV.

Martina Lazarová a Martin Mužík (ZÚ Varšava)

BUDAPEŠŤSKÁ KONFERENCE EUFASA

Martina Lazarová

27. konferenci EUFASA¹ pořádala maďarská asociace KÜLDTE za podpory maďarského MZV ve dnech 1.-3. května v Budapešti. Zúčastnilo se jí 45 delegátů ze 24 zemí, za ČR: předsedkyně SRP Karolína Siegllová, zmocněnkyně pro EUFASA Martina Lazarová a Jana Kubečková jako host ze ZÚ Budapešť. Konferenci oficiálně

zahájila manželka prezidenta maďarské republiky paní Katalin Schmitt-Makaray a předsedkyně hostující asociace Klára Papp.

Hlavními tématy konference byly:

- Vytvoření systému evropského koordinátora,
- Aktuální stav transferové politiky MZV,
- Legální status manželů/partnerů a
- Navázání kontaktů s privátním sektorem.

¹ EUFASA - European Union Foreign Affairs Spouses, Partners and Family Association

Na přípravě **systému evropského koordinátora** pracovala skupina pod vedením Německa. Navázala na myšlenku liaison officers, tedy kontaktních osob věnujících se problémům rodinných příslušníků na národních ambasádách

roce. Pracovní skupinu, jejímž členem bude i ČR, povede nadále Německo. Cílem je podrobnější rozpracování agendy evropského koordinátora (manuál) a spuštění pilotních projektů v Abu Dhábí, Budapešti, Buenos Aires, Dublinu a Hamburгу.

*Švýcarská delegace – Barbara Zehnder-Schoeneberger a Véronique Billeter
Švédská delegace – Elsebeth Palmstierna a Briqitta Lesko Olsson*

v jednotlivých destinacích. Tento systém však, s výjimkou Velké Británie, nikde uspokojivě nefunguje. Evropským koordinátorem by měl být dobrovolník z libovolného zastupitelského úřadu země EU, resp. EUFASA². Jeho posláním by mělo být sbírání a předávání užitečných praktických informací o hostitelské zemi, ne však organizování společenských aktivit. Protože práce koordinátora bude velmi náročná, předpokládá se, že by šlo o rotační jednoroční funkci. Využil by se princip Trojky, tedy spolupráce mezi stávajícím, předchozím a budoucím předsedou, který již v EUFASA velmi úspěšně funguje.

Práce na projektu evropského koordinátora bude pokračovat i v příštím

Na základě informací od národních asociací vypracovala pracovní skupina pod vedením Švýcarska podrobnou komparativní studii o stavu transferové politiky evropských MZV. Na konferenci prezentovala tzv. SWATs (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) systém vysílání na zahraniční posty.

K silným stránkám patří to, že transferovou politiku mají téměř všechna evropská MZV; asociace rodinných příslušníků jsou o nich v celku dobře informované; vysílání na posty probíhá většinou v létě a jednotlivá MZV poskytují svým zaměstnancům a jejich rodinám určitou pomoc a podporu.

Slabinu představuje řada výjimek v systému transferové politiky; potřeby rodinných příslušníků jsou zohledňovány pouze zřídka; čas mezi rozhodnutím o vyslání a odjezdem na post je často příliš krátký (nejkratší, tedy 2-3 měsíce, je v: ČR, Maďarsku, Řecku, Portugalsku a

² Ne ve všech zemích EU existuje asociace podobná SRP, která je členem EUFASA. Asociovanými členy EUFASA jsou sdružení ze Švýcarska, Islandu a Norska, které nejsou v EU.

Španělsku); příliš přísné podmínky pro získání finanční podpory např. při návratu na centrálu.

Jaké jsou možnosti? Asociace musí více lobovat! Transformační politika MZV musí ve větší míře zohledňovat potřeby rodin, kariéru životních partnerů zaměstnanců MZV, musí se zlepšit podmínky pro vysílání (delší časový úsek od rozhodnutí o vyslání po samotné vyslání).

A jaká jsou ohrožení? Aktuální krácení příplatků v důsledku krize; pomoc ze strany ambasády je často závislá na ochotě spolupracovníků.

Pracovní skupina **Legální status doprovázejících osob** se zaměřila na dva problémové okruhy:

- legální status manželů/partnerů v případě rozchodu,
- legální status partnerů stejného pohlaví.

Z výsledků dotazníků první podskupiny (postavení partnerů v případě rozchodu) se ukázalo, že v žádné zemi neexistuje oficiální vztah mezi MZV a doprovázející osobou, v některých zemích (mezi něž patří i ČR) však existuje možnost

Zleva: Martina Lazarová, Karolína Siegllová a Jana Kubečková, manželka vyslance ZÚ Budapešť

neformálního kontaktu/konzultace mezi doprovázejícím partnerem a MZV. V případě rozchodu/rozvodu ztrácejí partneri nárok na držení diplomatického pasu a ve většině zemí existuje povinnost informovat MZV o zániku manželství. V případě rozvodu MZV většiny zemí hradí bývalému

Zleva: maďarská první dáma Katalin Schmitt-Makaray s představitelkami maďarské asociace KÜLDTE Klárou Pap a Ágnes Robák

partnerovi svého zaměstnance návrat domů. Neplatí to však pro návrat partnerů narozených v zahraničí do jejich domovské země. Kromě Finska nedostávají rozvedení partneři žádnou kompenzaci za ušlý nárok na penzi.

Skupina věnující se postavení partnerů stejného pohlaví konstatovala, že ve všech dotázaných zemích (kromě Estonska, Řecka, Polska a Itálie) je legalizované registrované partnerství anebo sňatek osob stejného pohlaví. V případě, že zaměstnanec MZV odchází na zahraniční post se svým partnerem, dostává tento bez obtíží diplomatický pas a má nárok na stejné příplatky jako seztané páry odlišného pohlaví. Avšak pouze Evropská komise, Nizozemí a Švýcarsko mají zpracovaný seznam zemí/destinací akceptujících doprovázející osoby stejného pohlaví. Některá MZV (Německo, Švýcarsko, Velká Británie a Nizozemí) zařadila otázku o vstřícnosti hostitelské země vůči partnerům stejného pohlaví do zpráv o misích (Mission reports).

Pracovní skupina pod vedením Portugalska si stanovila za cíl zmapovat nejlepší **zkušenosti se zaměstnáváním v privátním sektoru**. Vycházeli při tom z předpokladu, že kvalitní vzdělání a dobré zkušenosti nemusí být dostačující. Důležité je mít kontakty a umět je využívat. 26% dotázaných asociací uvedlo, že ony samy, nebo jejich MZV, mají kontakty s privátním sektorem. Francouzské MZV má roční předplatné u dvou mezinárodních agentur (např. Magellan) zprostředkovávajících zaměstnání, řecké a švýcarské MZV

V závěru budapeštské konference delegáti jako obvykle zvolili témata pro konferenci nadcházející:

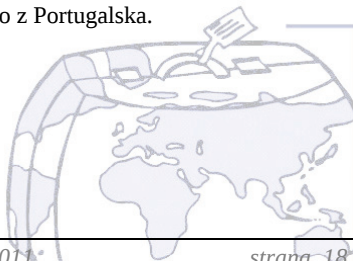
- Komunikace mezi asociacemi a MZV (pracovní skupina pod vedením Rakouska),
- Rodiče jako doprovázející osoby (pracovní skupina pod vedením ČR) a
- Evropský koordinační systém – pokračování projektu (pracovní skupina pod vedením Německa).

Nová Steering Committee, která nastoupí od 1. července. Zleva: Sabine Bruns (Německo), Klára Papp (Maďarsko), Marlene de Sousa de Nagore (Španělsko), Katarzyna Braiter (Polsko), Véronique Billeter (Švýcarsko), Veronika Scherk Arsénio (Portugalsko)

zprostředkovává zaslání profesních životopisů doprovázejících osob soukromým společností, na estonském MZV je k dispozici databáze estonských firem působících v zahraničí. Francouzská asociace má uzavřenou smlouvu s vydavatelem cestovních příruček „Gallimard“ o aktualizaci údajů, které na bázi smlouvy o dílo připravují doprovázející partneři v dané zemi. Švýcarská asociace má partnerství s celosvětově působící poradenskou agenturou Adecco, která jejich členům pomáhá při hledání zaměstnání v průběhu pobytu na zahraničním postu. Rakousko, Španělsko a Švýcarsko mají dobré zkušenosti s kontaktováním obchodních komor v různých destinacích.

Od 1. července 2011 bude EUFASA předsedat Katarzyna Braiter z polské asociace SRDRP. Povede Steering Committee, jejímiž dalšími členy jsou: dvě předchozí předsedkyně Klára Papp z Maďarska a Marlene de Sousa de Nagore ze Španělska, příští předsedkyně Véronique Billeter ze Švýcarska a dvě dobrovolnice Sabine Bruns z Německa a Veronika Scherk – Arsénio z Portugalska.

O RODINNÉ POKLADNĚ (2)

Snad každý z nás má nějaké cíle, sny a potřeby, které si promítá na plátno budoucnosti. Často jsou to finančně náročné cíle, které řešit na poslední chvíli by bylo neúnosně drahé, ne-li nemožné. A tak někdo zůstane celý život u promítání, někdo zvolí adrenalinové taškařice s exekutorem a jiný zas opráší staré dobré, osvědčené postupy a navzdory většinovému názoru vydá se na cestu k cílům s mapou a předem promyšlenou trasou.

Kouzlení s hrníčky a obálkami aneb K čemu je dobré finanční plánování?

Když se řekne „Finanční plán“ je už v povaze lidské, že většina z nás zareaguje spíše s lehkým odporem než vstřícným jásotem. Cítíme v tom závazek, nudu a šed' a tíhu odpovědnosti. Nač hromadit majetek (Peníze nejsou všechno), mnohem lehčí a zábavnější je přece utrácet (Žijeme jenom jednou) a ještě atraktivnější je utrácet za peníze někoho jiného (Proč čekat a nemít to či ono HNED?!).

Naše babičky a maminky si to nemyslely. Zpravidla těžce vydělané peníze bez dlouhých a zbytečných řečí, pečlivě třídily do hrníčků a obálek s nápisy...pravda, neřikalo se tomu finanční plánování a nediskutovalo se, zda ano, či ne a proč, ale zato bylo na jídlo, na uhlí, dětem na nové boty, někdy i na studia, na nějakou občasnou radost... Rodiny měly své „obálkové koncepty“ hospodaření, peníze byly respektovány a slovo dluh nebylo tolik v módě.

Dlužno dodat, že svět tehdy neoplýval takovým množstvím „chrámů spotřeby“ a reklama měla ještě roztomilé rozměry, kterými zdaleka nevyplňovala takový prostor jako dnes, měna byla podložena zlatem, rodina byla pevnějším útvarem, příjmy nerostly tak rychle a bankomat nebyl na každém rohu, protože světlo světa ještě nespátřily plastové peníze. „Byla jiná doba“, často na svou obhajobu s povzdechem uvádíme, když ruka zase dosáhne dna prázdné rodinné pokladny. „Jak to ti naši dělali, že vždycky měli kam sáhnout, že nakonec ty peníze vždycky nějak vykouzlili?“, lámeme si hlavu a možná nás napadne to klíčové slovo – koncept.

Pár dobrých rad na cestu aneb Co je to finanční plán?

Finanční plán, jako základní dokument rodinného hospodaření, nebo také osvědčený způsob správy majetku, není vlastně nic jiného než zmíněné hrníčky a obálky. Možná dnes spíš mapa a itinerář, který nám ukazuje, jakým směrem se chceme ubírat, jaká je naše aktuální finanční *pozice*, kde se právě nacházíme, jak se k našim cílům dostat, jak bude vypadat další úsek cesty a co dělat při nečekaném zdržení. Dobře zpracovaný finanční plán odpoví na dvě základní otázky: Jsou naše představy realizovatelné a jak?

Zřejmě tušíme, že hodnota našeho majetku v budoucnosti se do značné míry odvíjí od toho, jaký poměr zvolíme mezi spořením a spotřebou a tak, aby nás nepřemohla malověrnost, zapracujeme trochu na motivaci. Co takhle pocit uspokojení ze soběstačnosti? Z toho, že máme věci pod kontrolou, že můžeme klidně spát, protože nás nemůže nic nečekaného zaskočit nepřipravené, že můžeme hrdě obhlížet vybudovaný majetek a těšit se z jeho růstu? Určitě není k zahazení i to, že společně sdílené cíle a představy a jejich postupné naplňování zpravidla upevňuje rodinné vztahy, kde místo hádek o peníze si dotyční užívají luxusu úcty jednoho k druhému, o přihlížejících potomcích pilně kopírujících jejich chování ani nemluvě.

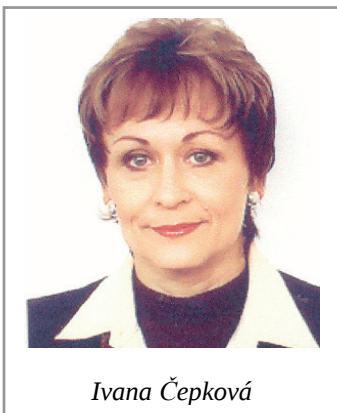
Pokud nám výše uvedené není proti mysli, snadno se ztotožníme s objektivní skutečností a sice, že finanční plán je dobrou výbavou každé rodiny nebo domácnosti, protože významně zvyšuje pravděpodobnost dosažení potřebných cílů a tedy stability v životě jedince nebo rodiny.

Jak začít aneb 4 kroky, které za nás nikdo neudělá

Prvním a nejdůležitějším krokem bude přehled finančně náročných potřeb a cílů, jako je např. vlastní bydlení. Budeme zvažovat nakolik je to akutní potřeba a nakolik jenom tlak bankovního marketingu a našeho okolí, jestli nám bude vyhovovat spíše opravený starší

domek na venkově nebo moderní 4+KK s terasou v lákavém developerském projektu uprostřed zeleně blízko metra? Nebo snad zůstaneme v nájmu, kde nám nakonec nic nechybí? Budete přemýšlet, jestli jít do úvěru až po manželčině návratu z mateřské do práce a nebo raději hned, když se říká, že jsou teď příznivé ceny úvěrů a příští rok se má zvednout DPH?

A co děti? Jsou sice ještě malé, ale něco bychom připravené mít měli? Budou naši potomci spíš studijní typy nebo budou pospíchat se založením rodiny? Možná začnou brzy podnikat a budou potřebovat alespoň do začátku podporu? Co když se jim nějak zkomplikuje bydlení? Možná dojdeme k závěru, že nadměrná péče o již dospělé děti není v souladu s našimi výchovnými metodami a tak je necháme jejich samostatnosti na pospas úplně a nebo zvolíme částku, která se obvykle v našem rodinném prostředí předává dětem k osmnáctým nebo pětadvacátým narozeninám?

Ivana Čepková

A naše peníze? Mávneme rukou, že to je ještě daleko a nebo díky selskému rozumu dojdeme k závěru, že čím déle necháme peníze pracovat, tím menší částka bude zatěžovat náš rozpočet? Je možné, že naši vlastní penzi jistí někde nějaký budoucí majetek v příbuzenstvu, ale můžeme se opravdu spolehnout? Chvilí si marně lámeme hlavu, jaký asi státní důchod budeme pobírat a nakonec se rozhodneme pro rentu jen o pár tisíc menší, než jsou naše dnešní příjmy? Ale je to reálné? A vůbec, kdy půjdeme do důchodu? List papíru číslo jedna naší finanční mapy je plný nepřilíš přesvědčivých čísel a ještě více je tu otazníků. Zatím si toho nevíšimáme a postupujeme dál.

Druhým krokem je inventura majetku, finančního i nefinančního a dluhů. Nejsme na tom tak špatně, máme podíl na domě zděděném po babičce a nebo je to spíš průšvih a straší nás ve spaní už druhý a stejně nepromyšlený spotřební úvěr? Kolik máme na účtech v bance? Kolik se spoří na stavebním spoření, kolik na penzijním připojištění, kolik na životním nebo důchodovém pojištění, kolik je v podílových fondech? Jakou má hodnotu garáž, kterou nebudeme potřebovat, až se odstěhujeme do nového? Jakou cenu má pozemek, který nám darovali rodiče? A co náš podíl ve firmě, kterou spoluvlastníme, jakou asi má cenu? Zkrátka v druhém kroku se snažíme zmapovat aktuální stav naší pokladny, kolik už v ní teď na splnění cílů máme. Zatím jenom podumáme, s čím bychom mohli a chtěli počítat a do plánu zahrnout a co ne. Papír číslo dva je podobný tomu prvnímu, opět čísla nepřesná a některé otázky zůstávají bez odpovědi...

Třetím úkolem je zmapovat měsíční finanční toky a sestavit a nebo zkontrolovat měsíční rozpočet. Nejde o nic jiného, než upřesnit položky na straně výdajů (nájemné, inkaso, jídlo, provoz domácnosti, doprava, kultura, oblečení, vzdělání, pojištění, spoření) a na straně příjmů (čistá měsíční mzda, příjem z podnikání, z autorských práv a patentů, sociální příspěvky – důchody, mateřské, rodičovské atp.). List papíru číslo tři by měl jednoznačně ukázat výsledek měsíčního cash flow (příjmy minus výdaje). Jedná-li se o výsledek kladný, stačíme pokrýt své potřeby, případně se můžeme radovat i z přebytku. V případě záporného výsledku máme dluh a nebo se k němu rychle blížíme a tedy je na obzoru změna finančního chování. Zatím ještě nevíme úplně jasně jak, ale ani tento papír číslo tři nás nerozladí svojí neúplností a nezodpovězenými otázkami.

Posledním krokem bude zmapování rizik. Neefektivnější otázkou pro tato zkoumání je určitě otázka „Co by bylo, kdyby...?“. Nelekáme se věcí neveselých a racionálně vedeme rozhovor – Co kdyby nám vyhořel dům nebo zemřel živitel, kdybychom se úrazem nebo

nemocí dostali do invalidního důchodu, přišli o práci? Jak dlouho bychom vydrželi bez příjmu jednoho z nás nebo obou? Jak vysokou máme mít rezervu pro nečekané závady v nezbytném zařízení domácnosti? Co kdyby nám někdo ukradl auto? Jak by nás zdržela koupě nového na cestě k dalším cílům? List papíru s číslem čtyři se nám opět podařilo úspěšně zaplnit čísly a otazníky.

A dál sami nebo s poradcem?

Zatím se to nezdá, ale vykonali jsme spoustu důležité práce – ujasnili jsme si strategické cíle, objem našeho majetku i dluhů, víme, kolik každý měsíc můžeme odkládat stranou, získali jsme motivaci k dosažení cílů – a to jsou vlastně ty nejdůležitější úkoly.

Mapa sama o sobě nám zatím neprozradí, jestli dorazíme k našim cílům včas, tedy tak, jak si přejeme. Je třeba postoupit dál a využít všech možností finančního trhu a jeho nástrojů a kombinovat spoření, investování a úvěrování tak, abychom dosáhli co největšího výnosu při pokud možno co nejnižším riziku a přiměřenou dostupností našich peněz, včetně efektivního krytí majetkových a příjmových rizik. Zdánlivě jednoduché, ale není tomu tak. Výběr finančních nástrojů může zásadním způsobem ovlivnit naši cestu k cíli a je tedy třeba věnovat mu maximální pozornost a se znalostí věci. V tomto místě narazí zřejmě většina laické veřejnosti - na vlastní nedokonalou znalost trhu, produktů a jejich parametrů a dalších souvislostí z oblasti ekonomie, finančnictví a ano, i matematiky. Chybí znalosti principu složeného úročení, stejně jako povědomí o efektivním úroku jednotlivých produktů, nebo rozdíl mezi nominálním a reálným výnosem, včetně znalosti rozdílu mezi životním pojištěním rizikovým a spořicí, což může v důsledku znamenat, kromě jiného, úspory ne v řádu tisíců, ale milionů ušetřených v našich peněženkách a rodinných pokladnách.

Čeká nás tedy poslední, velmi důležité rozhodnutí této fáze příprav – zvládneme to sami? Pustili bychom se do stavby domu podle vlastnoručně zhotoveného projektu? Pokud nejsme architekti, zřejmě ne. Navíc nejde jenom o plán, ale dále o jeho aktualizaci, která bude nutná, protože život je *pestrobarevný* a dění kolem nás přináší stále změny, na které bude nutno reagovat i v našem majetkovém portfoliu. Nezaújatý, racionální a odborně fundovaný pohled zvenčí se vždy hodí, co myslíte?

Ivana Čepková, Záruba&Čepková, Private Wealth Management, s.r.o.

V ZEMI HELVÉTSKÉHO KŘÍŽE

Martina Lazarová

Každý, kdo byl někdy ve Švýcarsku, si kromě překrásné přírody určitě povšimnul pro našince nezvyklého pořádku a čistoty. Čím to je? Švýcaři sami tomu říkají „sociální kontrola“. Pokud zde špatně zaparkujete, anebo provedete něco jiného, velmi pravděpodobně k vám přistoupí nějaký domorodec a slušně, ale důrazně Vám sdělí, že tohle se prostě nedělá. Není-li přítomný policista, či jiný oficiální zástupce státu, cítí se libovolný občan povinen sjednat nápravu. Platí to i v případech, které bychom u nás v Česku bez rozpaků označili za udávání, či šikanu. Například manželku jednoho latinsko-amerického velvyslance sousedka důrazně upozornila, že už je nejvyšší čas, aby si u sebe na zahradě ostříhali živý plot! Švýcaři tomu zkrátka rozumějí tak, že každému nedodržování pravidel nutno zamezit už v zárodku.

K pocitu hluboké identifikace se svým státem bezpochyby přispívá i švýcarská přímá demokracie, která ovlivňuje celý politický systém. Federální rada, jak se zde oficiálně vláda jmenuje, totiž zemi nevládne, ale spíše ji spravuje. Jsou v ní zastoupeny všechny tradiční parlamentní politické strany, nikoliv však Zelení, či Zelení liberálové, protože na švýcarské poměry jsou tyto strany ještě příliš mladé na to, aby už byly ve vládě. Základním principem fungování vlády a vůbec celé švýcarské politiky je specifický systém spoluměření, tzv. konkordance. Primárním cílem politiků pak není prosazování jejich stranického programu

(ten je až na druhém místě a členové vlády nesmějí zastávat vysoké funkce ve vlastní straně), ale povinnost vůči občanům - dohodnout se s ostatními stranami. Mimochodem, prezidenta si Švýčari nevolí na několikaleté funkční období jako jině ve světě. Prezidentem je podle daného klíče vždy na jeden rok zvolen jeden z členů federální rady. Když se loňské prezidentky Doris Leuthard v nějakém rozhovoru ptali, zda ona ve svém významném postavení neztratila kontakt s prostými lidmi, řekla: „Ale kdepak! U nás na vsi chodím nakupovat do koloniálu a to by mi to sousedi pěkně natřeli, kdybych provedla něco, co by se jim nelíbilo!“ A jak je to s poslanci? Ti pobírají poslanecké platy jenom za dny, kdy parlament nebo jeho výbory skutečně zasedají. Po zbytek měsíce pracují v občanských povoláních. Většina z nich nemá žádného asistenta, protože je to příliš drahé. A například taková interpelace nesmí mít více než 100 slov!

Zcela specifický a nepřenosný je systém referend. Švýčari několikrát do roka hlasují o nejruznějších otázkách a to jak na obecné, kantonální, tak i na celostátní úrovni. Pro iniciování referenda na celostátní úrovni stačí 100.000 podpisů občanů a jeho výsledek je závazný. Mimochodem, každý Švýcar je v první řadě občanem v obci, kde se narodil, anebo tam, kde ho jako přistěhovalce sousedé přijali za nového občana. Až z tohoto lokálního plyne občanství kantonální a následně pak celostátní švýcarské. Pro pořádek též nutno dodat, že země helvétského kříže má v přepočtu na obyvatele vůbec největší počet přistěhovalců v celé Evropě.

A jak je to s nezájmem o vstup do EU? Většina Švýcarů je přesvědčena, že by se musela vzdát velké části svých zvyklostí a tradic a výhody, které by jim členství přineslo, to nevyváží. Na rozdíl od postkomunistických zemí, kde touha po členství v EU byla i touhou patřit do prestižního společenství, Švýčari žádnou podobnou motivaci nemají. Právě naopak! V jejich mentalitě se odráží slova národního svatého Brudera Klause (1417-1487), který je napomínal, aby se starali sami o sebe a napletli se do záležitostí jiných států

a ty je pak taky nechají na pokoji. Díky alpským hradbám a šťastnému řízení osudu se Švýcarům tato moudrost osvědčila a není divu, že se jí nechtějí vzdávat.

Kdybych měla krátce a výstižně charakterizovat švýcarskou mentalitu, řekla bych: ušlechtilí venkované. A nemyslím to nijak pejorativně. Ve Švýcarsku vůbec není zvykem dávat okázale najevo svůj úspěch či bohatství. Lidé vám zcela bez ostychu řeknou, že to či ono nemají, protože je to pro ně příliš drahé. V zápětí si ale postěžují na vysoký kurs franku vůči euru, kvůli němuž jim poklesla cena akcií. Jsou velmi hrdí na své výrobky: hodinky, nože, sýry, čokoládu, či víno. Že jste o skvělém švýcarském víně ještě nikdy neslyšeli? Nedivte se! Kvůli omezené ploše se ho ve Švýcarsku mnoho nedopěstuje a to, co mají, si Švýčari vypijí sami. Jste-li na výletě a na libovolném místě se usadíte na lavičce a vytáhnete svačinu, nikdo se na vás nedívá jako na chudáka, či na lakomce, který nejde do restaurace. Naopak vám hlasitě popřejí: „En guette!“, což ve Schwyzterdytsch znamená asi tolik jako naše: „Dobrou!“

Dalším švýcarským specifikem jsou čtyři oficiální jazyky: němčina, francouzština, italština a rétorománština. Každý státní úředník by měl podle zákona hovořit třemi prvními jmenovanými jazyky do té míry, aby byl schopen s libovolným občanem jednat o jeho

záležitosti v jeho jazyku. Realita je trošku jiná. Ve skutečnosti dominují němčina a francouzština, které doplňuje angličtina. Sama jsem před třemi lety zažila výroční schůzi

ACF-VEEDA, což je partnerská organizace SRP. Hovořilo se francouzsky, německy a anglicky a nikoho ani nenapadlo něco překládat. Na téma používání různých jazyků se Švýcaři často a s oblibou dohadují, skutečností však zůstává, že se obvykle v celku dobře dohovojí. Navíc, když se příslušníka kterékoliv jazykové skupiny zeptáte, zda je Němec, Francouz, či Ital, šíleně se rozčílí a poučí vás, že on je přece Švýcar! Mnozí z nich jsou plně bilingvní, protože po každém rodiči zdědili jiný „mateřský“ jazyk.

A jak je to se školami? Každý kanton si funguje po svém! Nedávno mi u večere vysvětloval jeden z náměstků ministra školství, že centrální regulace vůbec není nutná. Například v ženevském kantonu je počet maturantů vysoce nadprůměrný, ale ministerstvo nemá žádnou potřebu jejich počet regulovat, protože tito lidé se zjevně uplatní v mezinárodních organizacích, které v Ženevě působí. Mimochodem, maturita! Víte, kolik procent zdejších obyvatel jí absolvuje? Dvacet! A to ještě ne všichni pokračují ve studiu na vysoké škole! Systém vzdělávání je velmi úzce propojen s praxí, takže čerství absolventi se celkem bez problémů uplatňují na trhu práce a míra nezaměstnanosti se pohybuje kolem 3,1%! A pokud Švýcarům náhodou chybějí špičkoví odborníci v nějaké oblasti, mohou si vybrat. Zájemců je bezpočet.

Ve výčtu švýcarských zázraků bych mohla pokračovat ještě dlouho, nebylo by to však fér. A tak na závěr uvedu dvě historky, které jsou rovněž ryze švýcarské, ukazují však odvrácenou stranu medaile. Krátce po mém příjezdu do Bernu jsem se sešla na kávu se dvěma kamarádkami, které jsem znala už z dřívějška. Po úvodním klábosení o všem možném došlo i na temné stránky švýcarského ráje na zemi. Jednou z nich je „Waschküche“, což není nic jiného než společná prádelna v paneláku nebo činžáku. Původním smyslem tohoto socializačního projektu bylo, aby lidé v domě lépe spolunažívali, hovořili a domlouvali se.

Nastal však pravý opak – lidé se neustále dohadují! Tu proto, že někdo o půl hodiny protáhl svůj vymezený čas, tu proto, že po sobě neuklidil! Neznám vůbec nikoho, kdo by si Waschküche zamiloval, ona však nadále zarputile přežívá, protože se mezičasem tak nějak stala součástí národní tradice!

Další historka dokumentuje švýcarskou sociální kontrolu v praxi. Kamarádka Brigitte má psa Napoleona. Napoleon je krásný, dobře vychovaný a čistotný švýcarský pes, který má

pouze jedinou slabost – nesnáší koloběžky! Při prázdninové návštěvě u tchyně způsobil skandál, protože se rozštěkal na dítě jezdící na koloběžce. Druhý den se dostavil policista, který se přišel na ono nezkrotné zvíře podívat. Napoleon byl předveden, držel se skvěle, už se téměř zdálo, že se muže zákona podařilo přesvědčit o jeho bezúhonnosti. Ten se však najednou podíval do svého notýsku a pravil: „No jo, ale já tu mám poznačeno, že ten váš pes neštěkal jenom včera, ale i vloni o vánocích!“

V PŘÍŠTÍM ČÍSLE ZPRAVODAJE

O rodinné pokladně

„Jak najít finančního profesionála aneb Koho chleba jíš...?“

Děti třetích kultur (2)

Vracím se znovu ke knize Third Culture Kids. Growing Up Among Worlds (Děti třetích kultur. Vyrůstat mezi různými světy) autorů Davida C. Pollocka a Ruth E. Van Reken.

DTK se odlišují svou *předčasnou zralostí* a často *opožděným dospíváním*. Předčasná zralost se projevuje v samostatnosti, bravurní komunikaci s dospělými, v preferenci starších kamarádů, v umění snadno se přizpůsobit každému prostředí. Proč?

Firemní školky

Budeme vás informovat o dalším vývoji projektu „firemní školky“ na MZV. Více příště.

Pro zaměstnance MZV ČR a jejich rodinné příslušníky vydává
SRP - Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců MZV, o.s.
Loretánské náměstí 5, 118 00 Praha 1, Česká republika
e-mail: srp.mzv@seznam.cz
www.mzv.cz/sdruzeni

Redaktoři: Roman Krasnický, Věra Labuťová

Autoři příspěvků: Roman Krasnický, Martina Lazarová, Lucie Slavíková, Karolína Sieglová, Nora Jurkovičová, Karel Tesař, Margarita Štěpánková, Ivana Čepková

Grafická úprava, sazba, úprava fotografií a ilustrací: Věra Labuťová

Autorka ilustrace: Sylva Kudernová

Autorka loga SRP: Magdalena Svátková

Fotografie: Jiří Hušner, Karolína Sieglová, Martina Lazarová, Lucie Slavíková-
Boucher, fotobanka IMAGIO

Neprodejné.

Toto číslo vyšlo v červnu 2011 nákladem 200 výtisků. Elektronicky je distribuováno na sekretariáty všech útvarů MZV a všem členům SRP, v tištěné podobě na sekretariáty ZÚ.

Jakékoli přebírání, kopírování, šíření či jiné užití obsahu je možné pouze se souhlasem redakce a uvedením zdroje a autora.

Registrace MVČR: VJ/1-1/63303/06-R

IČO: 27022846